

Open brief aan

Minister van Engelshoven, Raad voor Cultuur, Fonds Podiumkunsten

Utrecht, 1 mei 2019

Geachte,

Er is nood aan een ontwikkeltraject voor jonge dramaturgen

Afstuderende dramaturgen voelen onvoldoende aansluiting met de werkpraktijk. Dat is een terugkerend onderwerp op verschillende bijeenkomsten van (aankomende) dramaturgen die ik bijwoonde en/of organiseerde zoals het Platform Dramaturgie, de Dag Dramaturgie (Festival Cement) en de DraMaMiBo (maandelijkse informele dramaturgen borrel). Uiteraard zullen jonge dramaturgen in de eerste plaats vooral zelf opzoek moeten naar die aansluiting, maar het wordt ze wel erg moeilijk gemaakt. Door actuele ontwikkelingen, die ik in deze brief toe zal lichten, dreigt een hele generatie dramaturgen tussen wal en schip te vallen. Waar de afgelopen jaren relatief veel belangstelling en geld is gegaan naar de ontwikkeling van nieuwe makers, wordt de ontwikkeling van nieuwe dramaturgen nauwelijks belicht. Vandaar dat ik aandacht vraag voor de kloof tussen de dramaturgie opleidingen en het werkveld, en voor de precaire situatie van nieuwe dramaturgen. Het faciliteren van een ontwikkeltraject helpt deze kloof te dichten.

De aansluiting tussen dramaturgie opleidingen en het werkveld

In tegenstelling tot de kunstvakopleidingen zijn dramaturgie opleidingen wetenschappelijke studies. Vandaar dat er aandacht uitgaat naar academische vorming en er hierdoor wat minder ruimte overblijft voor het opdoen van praktijkgerichte vakbekwaamheden. Met het schrijven van een analytisch essay over een voorstelling train je dramaturgische vaardigheden, maar het is iets heel anders dan een maker op de vloer bijstaan in haar creatieve proces. De universiteiten doen wel degelijk pogingen om studenten praktijkervaring te bieden door middel van praktijkgerichte vakken en stages, maar er moet nou eenmaal ook voldaan worden aan academische richtlijnen. Voor dramaturgen is het van belang dat ze veel kijkervaring, praktijkgerichte vaardigheden en culturele bagage opdoen, en een professioneel netwerk opbouwen. Enkel het volgen van het curriculum van de opleidingen is hiervoor niet afdoende, al biedt het een belangrijke basis. Studenten moeten ook in hun vrije tijd aan de slag. Door de afschaffing van de studiebeurs is die vrije tijd en het budget van studenten enorm onder druk komen te staan. Bijbaantjes zijn onontbeerlijk en de hoge huurprijzen in de grote steden helpen ook niet mee. Afstudeerders komen hierdoor in een precaire situatie terecht, zonder al te veel praktijkervaring en met een fikse studieschuld. Nog jaren worstelen met werkervaringsplekken en kleine klusjes is dan geen optie. De uitstroom naar andere functies en sectoren is groot.

Een onbedoeld neveneffect van ontwikkeltrajecten voor jonge theater- en dansmakers

Om aansluiting te zoeken met het werkveld, kunnen jonge theater- en dansmakers terecht bij verschillende ontwikkeltrajecten bij instituten als Frascati, Het Huis Utrecht en Dans Brabant en voor jonge schrijvers is er de Tekstmederij. Bovendien is vanuit het Fonds Podiumkunsten de regeling

nieuwe makers in het leven geroepen. Deze trajecten zorgen voor de mogelijkheid voor jonge makers om zich, onder de vleugels van een instituut en met hulp van ervaren professionals, te ontwikkelen, praktijkervaring op te doen en om zodoende de nodige stappen richting een zelfstandige, professionele praktijk te zetten.

Een neveneffect van deze vormen van ondersteuning is dat jonge makers veel vaker met ervaren artistiek adviseurs en dramaturgen werken dan met generatiegenoten. Die ervaren dramaturgen hebben een geslepen dramaturgische blik ontwikkeld, ze zijn bevorderlijk voor het netwerk van de jonge makers en vormen regelmatig geen (grote) extra kostenpost voor de maker, omdat ze hun inkomsten (ook) bij instituten of (gevestigde) gezelschappen kunnen verwerven. Zo'n concurrentiestrijd kan een onervaren, jonge dramaturg niet winnen. De begeleiding van jonge makers door ervaren dramaturgen is natuurlijk zeer wenselijk en kan de ontwikkeling van jonge makers naar een hoger plan trekken, maar het snijdt jonge dramaturgen op dit moment de pas af. Er is onvoldoende prikkel om met jonge dramaturgen te werken.

Een ontwikkeltraject voor jonge dramaturgen

Een zelfreflexief en vernieuwend theaterlandschap heeft behoefte aan eigentijdse, nieuwe dramaturgen. Dramaturgen die de tijdsgeest aanvoelen en met generatiegenoten mee kunnen groeien. Nieuwe dramaturgen die noodzaak vinden in de verbinding van theater en dans in al hun (interdisciplinaire) verschijningsvormen, met een veranderende wereld en een navenant media- en kunstenlandschap. Alleen op het kruispunt tussen verschillende generaties kunnen we de noodzaak van theater doorlopend blijven bevragen en verdedigen, met een gevarieerd palet aan perspectieven. Een ontwikkeltraject voor jonge dramaturgen helpt ambitieuze nieuwe dramaturgen om de kloof met de werkpraktijk te overbruggen. Het is van belang om ruimte te bieden om werkervaring op te doen, het liefst met verschillende makers. Net als bij de regeling nieuwe makers zou hierbij samenwerking gezocht kunnen worden met een instituut en/of ervaren dramaturg. Samen kan er een ontwikkeltraject ontworpen worden en een, min of meer, autonome praktijk worden opgebouwd.

Een ontwikkeltraject voor jonge dramaturgen maakt de kloof tussen opleiding en werkpraktijk beter overbrugbaar en vormt een stimulans voor (jonge) makers om vaker met jonge dramaturgen te werken. De onderstaande ondertekenaars (en ongetwijfeld nog vele anderen) zijn zeer bereid om mee te denken over precieze invulling van een dergelijk traject.

Hartelijke groet,

Joost Segers

Medeondertekend door:

Juriaan Achthoven (Freelance Dramaturg en Leraar Theater, Opleiding Artiest, Koning Willem 1 College)

Lisanne van Aert (Theatermaker)

Tanja Becher

Anne-Marije van den Bersselaar (Dramaturg, Concept Store for Artistic Strategies)

Nuno Blijboom (Student, MA International Dramaturgy)

Milan Boele van Hensbroek (Acteur/maker, BonteHond)

Wout de Boer (Zakelijk leider DOMunder)

Irene van den Bosch (Premaster Student, MA Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy, Theaterdocent bij verschillende organisaties)

Janine Brogt (Dramaturg)

Cecile Brommer (Dramaturg (ZZP & ArtEZ muziektheater 0,2fte)

Willem Bruls (Dramaturg/auteur opera/muziektheater)

Pim Cornelussen (Programmamaker, Festival Cement)

Pol Eggermont (Dramaturg / artistiek leider Feikes Huis)

Aster Fliers

Luc de Groen (Dramaturg)

Joran de Groot (Dramaturg)

Liesbeth Groot Nibbelink (Coördinator & docent MA Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy, Universiteit Utrecht)

Nikki te Grotenhuis (Student Media & Cultuur, Universiteit Utrecht)

Merel Heering (Dansdramaturg & programmeur Jonge Harten Theaterfestival)

Florian Hellwig (Dramaturg)

Rainer Hofmann (Artistiek directeur SPRING festival)

Vera Hoogstad (Freelance dramaturge en tekstredacteur)

Kim Hoogterp (Student MA Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy)

Laura Karreman (Docent MA Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy, Universiteit Utrecht)

Marija Katic (Senior marketing Theater de Wisinghhof)

Tobias Kokkelmans (Festivaldramaturgie & artistiek beleid, Operadagen Rotterdam)

Thomas Lamers (Dramaturg)

Wietse Leenders (Oud-student Theater- en danswetenschappen, Universiteit Utrecht)

Merel van Lieshout (Theatermaker, theaterdocent)

Javier López Piñón (Gepensioneerd (opera)regisseur)

Martine Manten (Schrijf en productiedramaturg, Nationale Theater/NTjong)

Lisa Marée (Afgestudeerd aan de MA Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy)

Joris van der Meer (Dramaturg, Theater Utrecht)

Lena Meijer (Freelance productieleider en student, MA Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy)

Sigrid Merx (Universitair Docent, Media en Cultuur Studies, Universiteit Utrecht)

Peggy Olislaegers (Dansdramaturg)

Joop Oonk (Choreograaf Misiconi Dance Company)

Fransien van der Putt (Dramaturg)

Julia van der Putten (Student MA International Dramaturgy)

Lenneke Rauh (Dramaturg en programmamaker)

Liza Rinkema (Jonge dramaturg)

Inés Sauer (Dramaturg, docent ArtEZ hogeschool voor de kunsten)

Feline Schoonhoven (Zakelijk assistent, Studio Dries Verhoeven)

Iris Spanbroek (Dramaturg)

Berthe Spoelstra (Dramaturg, Frascati)

Jonas Vanderschueren (Dramaturg)

Anna van Veen (Theaterdocent en actrice, Amadeus Lyceum, theaterstudio Bock & Baas, Act Inc.)

Arnold Verplancke (Redacteur theater, Brabant Cultureel)

Iris Vlutters (Actrice)

Sietske de Vries (Dramaturg)

Eva van der Weerd

Anne van de Wetering (CLUB GEWALT)

Czeslaw de wijs (Dramaturg, 't barre land)

Anke Worms (Dramaturg, Tg Kwazi)